

IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, dnia 27 lipca 2023 r.

L.dz. 220/KRIA/2023/w

Pan
Waldemar Buda
Minister Rozwoju i Technologii

SZANOWANY PANIE MINISTRZE

W imieniu Krajowej Rady Izby Architektów RP wnosimy o odwołanie konkursu na projekt domu jednorodzinnego 120, 150, 180 m², jeśli jego efektem ma być umożliwienie organom państwa prowadzenie darmowej dystrybucji rezultatów tego konkursu w trybie „bezpłatne projekty do pobrania”.

Powszechna, bo darmowa dystrybucja rozwiązań typowych, naraża w opinii Krajowej Rady Izby Architektów RP, ważny interes publiczny w zakresie:

- systemowego zagrożenia dla ładu przestrzennego, będącego dobrem publicznym;
- systemowego demontażu zasad konstytucyjnego prawa prowadzenia konkurencyjnej działalności gospodarczej;
- systemowego zagrożenia dla poszanowania zasobów oraz ochrony klimatu z uwagi na uzależnienie od zwiększonego zapotrzebowania na energię.

W zakresie systemowego zagrożenia dla ładu przestrzennego Izba Architektów zawarła swoje uwagi już we wcześniejszych pismach, przy okazji korespondencji w zakresie „rekomendowanych” domów mieszkalnych do 70 m². Rozwijając niektóre zawarte tam tezy należy pamiętać, że każdy inwestor, realizując swoją inwestycję, współtworzy równocześnie i równolegle przestrzeń wspólną, publiczną, wraz z jej wszystkimi uwarunkowaniami. To właśnie z uwagi na prawo każdego z nas do możliwie najwyższej jakości tej przestrzeni, mamy obowiązek upominać się o wysoką jakość architektury, zorganizowanej w wysokiej jakości struktury urbanistyczne, tworzące uporządkowaną przestrzeń na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju. Z tych powodów zadanie kształtowania i ochrony ładu przestrzennego powierza się architektowi - profesjonalście zaufania publicznego - wymagając, aby tworzył on harmonijną całość oraz uwzględniał w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Pomysł organizatorów konkursu, aby przestrzeń publiczna była w efekcie końcowym przypadkową zbieraniną darmowych „gotowców”, tworzącym w dłuższej perspektywie chaos przestrzenny, należy uznać za społecznie niedopuszczalny.

Przy tej okazji z ubolewaniem przypominamy, że nasze starania, aby do prac Zespołu Doradczego przy GINB włączyć przedstawiciela Izby Architektów RP do dzisiaj nie doczekały się pozytywnej

odpowiedzi. Jego uczestnictwo w pracach Zespołu z pewnością wpłynęłoby pozytywnie na prowadzone w ramach Zespołu prace oraz formułowane przed uczestnikami ewentualnych konkursów cele i wyzwania.

W zakresie możliwości systemowego demontażu zasad konstytucyjnego prawa do prowadzenia działalności gospodarczej wskazujemy na niedopuszczalną w naszej opinii ingerencję państwa w swobodę prowadzenia tej działalności. Instytucje państwa, korzystając ze swojej uprzywilejowanej pozycji, wprowadzają do obrotu darmowe dobra i usługi, likwidując tym samym znaczną część rynku będącego polem aktywności zawodowej osób, które w celu jej prowadzenia poczyniły inwestycje w edukację, praktykę i budowę stanowisk pracy, a które w takich okolicznościach i w tym zakresie staną się bezużyteczne i wyłączone z uczciwej gry rynkowej. Nie istnieje bowiem możliwość konkurencji z dobrami wycenionymi na zero i dostępnymi natychmiast. Działania takie nie dają się nawet porównać do innych form aktywności państwa na rynku usług i towarów, jak np. darmowe leki dla wybranych grup społecznych, gdyż w tym przypadku koszt wykupu leków od producentów każdorazowo ponosi budżet państwa, biorąc na swoje (a właściwie nasze wspólne) barki ciężar finansowy tych działań społecznych. W przypadku konkursu, którego celem ma być darmowa dystrybucja projektów pozyskanych za zapłatę 1-ego egzemplarza projektu, finansowana m.in. z podatków architektów i inżynierów budownictwa, a następnie powielanego bezpłatnie, możemy mieć do czynienia z niedozwoloną ingerencją państwa w zakres konstytucyjnego prawa obywateli do prowadzenia działalności gospodarczej.

Na mocy art. 8 pkt 2 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, reprezentowanie i ochrona interesów zawodowych swoich członków należy do zadań Izby Architektów RP. Będziemy konsekwentni w trosce o ten interes, przekładający się bezpośrednio na dbałość o interes publiczny. Zależność pomiędzy tymi interesami wyłożyliśmy powyżej.

W zakresie systemowego zagrożenia dla poszanowania zasobów oraz ochrony klimatu z uwagi na uzależnienie od zwiększonego zapotrzebowania na energię należy wskazać na współbieżność dwóch tendencji w obecnej polityce mieszkaniowej - bezradność państwa w obliczu wyzwań w ramach mieszkalnictwa wielorodzinnego (M+) z równoczesną promocją najmniej efektywnego, najbardziej „terenochłonnego”, energochłonnego, wydłużającego sieci uzbrojenia i komunikację sposób budowania, jakim jest budownictwo jednorodzinne wolnostojące. W kontekście toczącej się wojny w Ukrainie, prowadzoną m. in. z wykorzystaniem „broni energetycznej”, warto zwrócić uwagę jak przyjęty model mieszkalnictwa wpływa na energochłonność tkanki mieszkaniowej, skutkującą w ostatecznym rozrachunku na poziom samowystarczalności państwa, oszczędność zasobów oraz jakość klimatu. W tym kontekście na plan pierwszy wysuwa się zagadnienie koncentracji zabudowy, której możliwie wysoki wskaźnik powinien być w naszej opinii priorytetem w wyznaczaniu modelowego systemu mieszkalnictwa. Jest to zresztą proces naturalny, gdyż koncentracja zabudowy, leżąca u podstaw urbanizacji, miała za zadanie skrócenie ciągów komunikacji, oszczędność energii i zasobów, powszechną dostępność lub inaczej to ujmując- stworzenie jak najbardziej efektywnej struktury społeczno-przestrzennej.

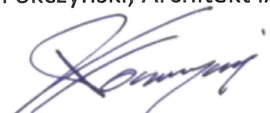
Promowane przez państwo, chociażby w ramach konkursu połączonego z darmową dystrybucją projektów, modele osadnicze oparte o budownictwo jednorodzinne są z energetycznego, ekonomicznego i przestrzennego punktu widzenia najmniej efektywne. Oczywiście nie oznacza to, że nie będziemy w przyszłości realizowali społecznego marzenia o własnym domku z ogródkiem, jednak

z perspektywy planowania krajowego, podczas budowania optymalnych modeli osadniczych, powinien to być kierunek mniejszościowy, zaś na plan pierwszy powinny wysuwać się modele wielomieszkaniowe, o wyższej efektywności, w tym energetycznej.

Jako architekci mamy doświadczenia z prowadzonych dużych projektów infrastrukturalnych, w tym w szczególności mieszkaniowych. Chcemy włączyć się konstruktywnie w proces poprawy mieszkalnictwa i jesteśmy w stanie wskazać takie obszary prawne, które pozwolą nam dyskutować o znacznym przyspieszeniu w dziedzinie budownictwa wielorodzinnego. Powinniśmy dążyć do takich zmian ustawowych, które pozwolą, pomimo bardzo trudnej sytuacji gospodarczej, optymalnie wykorzystać potencjał inwestycyjny, zwiększyć podaż mieszkań oraz zwiększyć standard urbanistyczny inwestycji odpowiadający celom zrównoważonego rozwoju.

Z wyrazami szacunku

Piotr Fokczyński, Architekt IARP

Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP

Piotr Gadomski, Architekt IARP

Wiceprezes Krajowej Rady Izby Architektów RP